

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ЦЕНТРИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ
ВОЛИНСЬКОЇ, ЖИТОМИРСЬКОЇ, ЗАКАРПАТСЬКОЇ, КИЇВСЬКОЇ,
ЛЬВІВСЬКОЇ, РІВНЕНСЬКОЇ, ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ, ЧЕРНІГІВСЬКОЇ
ОБЛАСТЕЙ**

**І.В. Сенчишена, С.А. Шмига, І.П. Левчук, О.К. Беспалько, Є.Т. Піндус,
О.С. Павлова, К.І. Язєв, О.Ф. Пархомей, А.В. Павук, Н.В. Королюк,
О.В. Ткач, М.П. Федоренко, Ю.О. Попов**

ПАМ'ЯТКИ

**(для балансоутримувачів об'єктів фонду захисних споруд цивільного
захисту)**

ОБ'ЄКТИ ФОНДУ ЗАХИСНИХ СПОРУД ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Схвалено для використання рішеннями педагогічних рад навчально-методичних центрів цивільного захисту та безпеки життєдіяльності областей: Волинської (протокол засідання від 03.09.2026 № 4), Житомирської (протокол засідання від 04.09.2026 № 6), Закарпатської (протокол засідання від 03.09.2026 № 5), Київської (протокол засідання від 01.09.2026 № 3), Львівської (протокол засідання від 03.09.2026 № 2), Рівненської (протокол засідання від 03.09.2026 № 3), Хмельницької (протокол засідання від 01.09.2026 № 5), Чернігівської (протокол засідання від 04.09.2026 № 4).

Рецензенти:

М.М. Клим'юк, заступник начальника інституту післядипломної освіти Львівського державного університету безпеки життєдіяльності;

О.М. Штангрет, старший викладач навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

І.В. Сенчишена, С.А. Шмига, І.П. Левчук, О.К. Беспалько, Є.Т. Піндус, О.С. Павлова, К.І. Язєв, О.Ф. Пархомей, А.В. Павук, Н.В. Королюк, О.В. Ткач, М.П. Федоренко, Ю.О. Попов

Об'єкти фонду захисних споруд цивільного захисту: пам'ятки (для балансоутримувачів об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту). Львів, 2026. 9 с.

Висвітлено вимоги для об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту.

Призначені для балансоутримувачів об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту.

ЗМІСТ

I. СХОВИЩЕ.....	4
II. ПРОТИРАДІАЦІЙНЕ УКРИТТЯ.....	5
III. СПОРУДА ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	6
IV. НАЙПРОСТІШЕ УКРИТТЯ.....	7
V. ПЕРВИННЕ (МОБІЛЬНЕ) УКРИТТЯ.....	8
ЛІТЕРАТУРА.....	9

I. СХОВИЩЕ

ДСНС УКРАЇНИ

СХОВИЩЕ

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАЛАНСОУТРИМУВАЧА

РЕЖИМ УТРИМАННЯ ТА БАЛАНСУВАННЯ СХОВИЩА ВЛАСНОЮ НАПЕЖЕНОЮ УСТАНОВКОЮ СХОВИЩА — СТРАТЕГІЧНЕ ЗАВДАННЯ, ЯКО ПРАКТИЧНО ЗАБЕЗПЕЧУЄ ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ У РІЗНИХ НЕЗБЕПЕЧЕНИХ СИТУАЦІЯХ. ЗАСТОСОВУВАННЯ ЗАСОБІВ МАСОВОГО УТРИМАННЯ ТА БАЛАНСУВАННЯ СХОВИЩА

1 ВИЗНАЧЕННЯ

СХОВИЩЕ — герметичні споруди, в яких створені умови для перебування людей та їх захисту протягом певного часу (**не менше 48 год.**) шляхом виключення або зменшення прогнозованого впливу небезпечних чинників, що можуть виникнути внаслідок надзвичайних ситуацій, застосування зброї масового ураження та звичайних засобів ураження під час воєнних (бойових) дій та / або терористичних актів.

ОБОВ'ЯЗКОВОМУ УКРИТТЮ ПІДЛЯГАЮТЬ:

- працівники найбільшої працюючої зміни суб'єктів господарювання, віднесених до відповідних категорій цивільного захисту та розташованих у зонах можливих значних руйнувань населених пунктів;
- працівники найбільшої працюючої зміни атомних електростанцій, інших ядерних установок, а також працівники суб'єктів господарювання, які забезпечують функціонування таких станцій та перебувають у зоні можливих значних руйнувань навколо них;
- працівники найбільшої працюючої зміни суб'єктів господарювання, віднесених до категорій цивільного захисту особливої важливості та розташованих за межами зон можливих значних руйнувань населених пунктів;
- пацієнти, працівники та відвідувачі закладів охорони здоров'я, які не підлягають евакуації з безпечної місця і перебувають у зонах можливих значних руйнувань населених пунктів;
- працівники найбільшої працюючої зміни об'єктів критичної інфраструктури, віднесених до 1 та 2 категорії критичності, розташованих у зонах можливих значних руйнувань населених пунктів.

2 ЕКСПЛУАТАЦІЯ, ЗАБОРОНИ ТА МАРКУВАННЯ МЕРЕЖ

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО:

- Горючі синтетичні матеріали для внутрішнього оздоблення.
- Підвіси стелі, фальшдодлоги, облицювання, що утворюють гоїсті упалики.
- Тимчасові електромережі та лампи розжарювання без захисних плафонові.

КОДУВАЛЬНА КАРТА КОЛОРІВ ІНЖЕНЕРНИХ МЕРЕЖ:

Тип комунікації	Колір
Повітроводи чистої вентиляції (Режим I)	Білий
Повітроводи фільтровентиляції (Режим II)	Жовтий
Повітроводи ізоляції з регенерацією (Режим III)	Рожевий
Водопостачання (крім протипожежного)	Зелений
Протипожежне водопостачання та автоматика	Червоний
Опалення та мастилопроводів ДЕС	Коричневий
Електропроводка та каналізація	Чорний

* На електричому/металевому тробі наноситься кольоровий стрілок.

4 ТЕМПЕРАТУРА, ВОЛОГІСТЬ ТА ВЕНТИЛЯЦІЯ

Нормативи: вологість $\geq 70\%$. Температура: у мирний час $\geq +10^{\circ}\text{C}$, у готовності $\geq +17^{\circ}\text{C}$.

Підпіл повітря: надмірний тиск ≤ 50 Па (перевірка тягоапорометром). Фільтри (ФП-100/200): Термін 8-20 років. ФП-300: ТО щороку після 10 років, перевірка раз на 3 роки.

Тест цілісності: перевірка одорантом (етилмеркаптаном). Запах всередині = негайна заміна фільтрів.

Перевірка конденсату: скляна пляшка з водою, винесена назовні: якщо вкривається россою — провітрювання заборонено!

5 ТЕХНІЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ (ТО) СПЕЦОБЛАДНАННЯ

Щоквартально: огляд й актування. **Щороку:** перевірка герметичності.

ТО-1 (Місяць): зовнішній огляд, контроль мастила ДЕС.

ТО-2 (Квартал): випробування обладнання у роботі.

ТО-3 (Півріччя/Рік): контроль мастила ЕРВ, заміна сальників.

ТО-4 (2-3 роки): перебірання вузлів, усунення люфтів, фарбування.

ТО-5 (6-10 років): повне перебірання, заміна складових вузлів.

Фарбування: клеєзастосування — 1 раз/3 роки | Масляне — 1 раз/5 років.

Перевірка КНТ: методом «прослуховування».

6 ОРЕНДА ТА ВИКОРИСТАННЯ В МИРНИЙ ЧАС

Площа: орендар може використовувати не більше 50% місткості.

ЗАБОРОНА ОРЕНДИ: пункти управління, сховища об'єктів підвищеної небезпечності та критичної інфраструктури 1-2 категорій.

Правило 24 год: збільшення використання протягом доби при режимі готовності (при відмові — несанкціонований доступ).

- Корекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-УІ;
- ПКУ від 10.03.2017 № 136 — Денні питання використання захисних споруд цивільного захисту;
- Наказ МВС України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог щодо утримання, обслуговування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, здійснення обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, визначення критеріїв неможливості подальшого утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, оформлення документів, що підтверджують таку неможливість»;
- ДЕН 6.2-2-3-2023 — Записи споруд цивільного захисту.

7 ПОЗНАЧЕННЯ ТА ДОСТУП

- Табличка біля входу (50х60 см):** № сховища, власник, контакти відповідального, місце заходження ключів. Вгорі — міжнародний знак ЦО (блакитний трикутник на помаранчевому тлі $\approx 100 \times 100$ мм).
- Показачики руку:** напис «Місце укриття» + відстань (напр. «100 м»). Освітлення у нічний час.
- Ключі (2 комплект):** №1 — у відповідального, №2 (опечатаний) — у чергової цілодобової зміни.
- Безбар'єрність та Доступ:** пандуси/підйомники, санвузли для маломобільних груп населення.
- Визмику — негайна оцінювання від снігу/льоду.

Зниження захисних властивостей та порушення герметичності
ОХОРОНА ЗАБЕЗПЕЧУЄ

8 ЗАХИСНІ ПРИБОРИ ТА ЗАКРИТТЯ ПРОРІЗІВ

Утримання затворів: відчинені, на дерев'яних клинках, під екранами. Маркування: «Захр./Відкр.».

Ущільнювачі: фарбувати гуною **ЗАБОРОНЕНО**. Заміна щ 3 р. (клей №88). Задрацювання на 8-10 год. Крейдовий відбиток ≈ 5 мм.

Захисні секції (МЗС, УЗС): Кут лопастей 45° (домину). Змачування інгібуванням мастилом 2 рази на рік (всесезонно).

9 ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА РЕЗЕРВНЕ ЖИВЛЕННЯ

- Перевірка законсервованої ДЕС:** 1 раз на 3 міс. (пуск 1.5-3 год під навантаженням 50%).
- Розконсервована ДЕС:** щотижня (30 хв, 30% навантаження).
- Температура з ПММ:** мажзал $+16...+35^{\circ}\text{C}$. Нагрів двигунів $\leq 55^{\circ}\text{C}$. Запас ПММ ≥ 1 м³ (у житлових $1 \pm \text{м}^3$).
- Електробезпека:** написи « ≥ 230 В» на розетках. Розливи пального прибирати ВИКЛЮЧНО лоском!

10 ВОЛОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ

- Норма:** 2 л питної води / особа / доба. Баки проточні, ізольовані, з лосками.
- Знезараження (на 1 м³):** 8-10 г хлорного вапна або 4-5 г ДТС-ГК.
- Відведення:** у разі відсутності каналізації встановлюються фекальні баки або виносні ємності для нечистот.

11 ПРИВЕДЕННЯ У ГОТОВІСТЬ (ЦИКЛ 24 ГОД)

- Розконсервація:** відкриття, запуск ДЕС, перевірка мереж.
- Герметизація:** задрання люків, шахт ліфтів, прорізів.
- Санітарія та Вода:** провітрювання, дезінфекція, заповнення баків.
- Випилення:** винесення майна (вільно $\geq 50\%$ площі).
- Розгортання:** організація постів формування цивільного захисту.

12 ОБОВ'ЯЗКОВА ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Випилюються в приміщенні:

- Опис обладнання та майна (при вході).
- План (схема) споруди (при вході).
- Інструкції з експлуатації вентиляційного/інженерного обладнання (біля обладнання).
- Інструкції з пожежної безпеки, з провітрювання, з експлуатації ДЕС (за наявності), з експлуатації майна.
- Експлуатаційні схеми систем (водопостачання — біля кранів; каналізація — біля санвузлів; електромережа — у щитовій).
- Порядок перевірки на герметичність (біля столу командира).
- Правила поведінки (при вході).

У командирів / відповідальних осіб:

- Схеми зовнішніх та внутрішніх інженерних мереж.
- План приведення у готовність.
- Правила користування вимірювальними приладами, формуляри ФВА, журнал контролю особи ФП.
- Журнал обліку роботи ДЕС, результати аналізу води, довідка про герметичність.
- Схеми оповіщення, список особового складу та його обов'язки, інструкція із застосування ЗІЗ.

У факції з ЦЗ / балансоутримувача:

- Паспорт ЗСЦЗ (у факції з ЦЗ / відповідальної особи).
- Проектна документація, технічний паспорт та Журнал перевірки об'єкта (у балансоутримувача).

ПІДПИС: Балансоутримувач несе персональну (кримінальну) відповідальність за неготовність споруди

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАЛАНСОУТРИМУВАЧА — ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ!

ПАМ'ЯТАЙ! ПЕРЕВІР! УТРИМУЙ У ГОТОВНОСТІ!

II. ПРОТИРАДІАЦІЙНЕ УКРИТТЯ

ДСНС УКРАЇНИ

ПРОТИРАДІАЦІЙНЕ УКРИТТЯ

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАЛАНСОУТРИМУВАЧА

РЕКОМЕНДОВАНО ДЛЯ БАЛАНСОУТРИМУВАННЯ УСІХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ НАЛЕЖНО УТРИМАННЯ СХОВИЩ – СТРАТЕГІЧНЕ ЗАВДАННЯ, ЩО ГАРАНТУЄ ЗАХИСТ ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ У РАЗІ НЕОЗВЯЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗЕРНОМАСОВОГО УКРИТТЯ НА ЧАСІ ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.

1 ВИЗНАЧЕННЯ

ПРОТИРАДІАЦІЙНЕ УКРИТТЯ (ПРУ) – негерметичні споруди, в яких створені умови для перебування людей та їх захисту протягом певного часу (**не менше 48 год.**) шляхом прогнозованого впливу небезпечних чинників, які можуть виникнути внаслідок НС, та іонізуючого опромінення у разі радіаційної аварії і радіоактивного забруднення місцевості та непрямої дії звичайних засобів ураження під час воєнних (бойових) дій та / або терористичних актів»

ОБОВ'ЯЗКОВОМУ УКРИТТЮ ПІДЛЯГАЮТЬ: населення, яке підлягає укриттю в захисних спорудах цивільного захисту, крім тих категорій населення, які підлягають укриттю у захисних спорудах, що мають перебувати в постійній готовності до використання за призначенням.

2 ЕКСПЛУАТАЦІЯ, ЗАБОРОНИ ТА МАРКУВАННЯ МЕРЕЖ

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО:

- зберігати вибухонебезпечні, легкозаймисті, небезпечні хімічні та радіоактивні речовини;
- захащення входів, аварійних виходів та основних приміщень;
- погіршувати захисні властивості;
- демонтувати передбачене проектом інженерне обладнання;
- вальцювати додаткові отвори в конструкції, якщо це знизить захисні властивості;
- застосовувати горючі синтетичні матеріали для оздоблення;
- встановлювати обладнання, не передбачене проектною документацією.

КОДУВАЛЬНА КАРТА КОЛЬОРІВ ІНЖЕНЕРНИХ МЕРЕЖ:

Тип комунікації	Колір
Водопостачання (крім протипожежного)	Зелений
Протипожежне водопостачання та автоматика	Червоний
Опалення та мастилопровода ДЕС	Коричневий
Електропровода та каналізація	Чорний

3 ТЕМПЕРАТУРА, ВОЛОГІСТЬ ТА ВЕНТИЛЯЦІЯ

Вологість ≤ 70%. **Температура:** у мирний час ≥ +10°C, у готовності ≥ +17°C. Необхідно забезпечувати **регулярне провітрювання приміщень**. **Регламент провітрювання:** літо: з 00:00 до 06:00 (не менше 3 години); Осінь: ясна погода: з 12:00 до 18:00 (2-3 години); Зима: (при t не нижче -20°C) по 20-30 хв 2-3 рази на добу; Весна: примусова вентиляція протягом 2-4 годин.

Система вентиляції ПРУ має бути справною відповідно до проектної документації:

- притилки та витяжні вентилятори;
- повітроводи;
- повітрозабірні та витяжні канали;
- приводи та інше передбачене обладнання.

Обслуговування фільтрів: притилкові фільтри промиваються 10% содовим розчином. Після повного висихання обов'язково з замінування фільтрів мастилом для відновлення гігроскопічності здатності.

4 ЦИКЛІЧІСТЬ ОГЛЯДІВ ТА РІВНІ ТЕХНІЧНОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Періодичність: цокавартальні огляди зі складанням акта. Фарбування: валяння – раз на 3 роки, малярне – раз на 5 років.

Регламент ТО:

- **ТО-1 (місяця)** – зовнішній огляд;
- **ТО-5 (раз на 10 років)** – повне розбирання та дефектування.

5 АЛГОРИТМ ПРИВЕДЕННЯ ПРУ В ГОТОВНІСТЬ ЗА 24 ГОДИНИ

Герметизація: закладання віконних та технологічних отворів, що виступають над землею, щеглою або мішками з піском.

Підготовка входів: розчищення підходів, встановлення світлових показників «Вхід».

Обладнання: встановлення нар (1 на 4-6 осіб) та лав.

Медицина: укомплектування аптечками (1 на 100-150 осіб) та ношами.

6 НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

- **Кодекс цивільного захисту України** від 02.10.2012 № 5403-УІ;
- **ПКМУ від 10.03.2017 № 138** «Дезки питання використання захисних споруд цивільного захисту»;
- **Наказ МВС України від 09.07.2018 № 579** «Про затвердження вимог щодо утримання, обслуговування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, здійснення обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, визначення критеріїв неможливості подальшого утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, оформлення документів, що підтверджують таку неможливість»
- **ДБН Б.2.2-5:2023** «Захисні споруди цивільного захисту».

Відповідальність балансоутримувача – життя людей!

7 ПОЗНАЧЕННЯ ТА ДОСТУП

- **Табличка біля входу (50х80 см):** № сховища, власник, контакти відповідального, місце знаходження ключа. Вгорі – міжнародний знак ЦО (блакитний трикутник на помаранчевому тлі ≥100х100 мм).
- **Показники руху:** напис «Місце укриття» + відстань (напр. «100 м»). Освітлення у нічний час.
- **Ключі (2 комплекти):** №1 – у відповідального, №2 (опечатаний) – у чергової цілодобової зміни.
- **Безбар'єрність & Доступ:** пандуси/підйомники, санвузли для маломобільних груп населення.
- **Взимку** – негартне очищення від снігу/льоду.

Зниження захисних властивостей ступеню відкритості

8 ЗАХИСНІ ПРИСТРОЇ ТА ЗАКРИТТЯ ПРОРІЗІВ

Балансоутримувач повинен забезпечити:

- справність дверей входів і виходів;
- справність люків аварійних виходів;
- справність захисних пристроїв;
- справність противибухових пристроїв/захисних секцій, якщо вони передбачені проектом;
- справність механізмів відкриття та закривання;
- відсутність пошкодження основних будівельних конструкцій;
- відсутність незахищених отворів, які знижують захисні властивості ПРУ. При приведенні ПРУ у готовність передбачається, окремим закладанням прорізів в огорожувальних конструкціях, що виступають над поверхню землі.

9 ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА РЕЗЕРВНЕ ЖИВЛЕННЯ

- **Освітлення та заземлення:** **ЗАБОРОНЕНО:** тимчасова електропроводка, незахищені лампи розжарювання, люмінесцентні лампи.
- **Все обладнання обов'язково заземлюється.**
- **Маркування:** На розетках – напруга («~230 В», «400 В»), на мережах – «Радіо»/«Телефон». Труби проводки – чорні.
- **Генератори та АКБ:** **ЗАБОРОНЕНО** ставити генератори в зонах укриття людей (інше зовні або в окрему приміщення!) АКБ заряджати тільки за межами укриття.
- **Документи:** У цій частині – схема електропостачання, біля генератора – інструкція з безпеки. Несправність мереж = стан «Неготове».

10 ВОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ

- **Норма:** 2 л питної води / особа / доба. Баки води, ізовані, з люками.
- **Знезараження (на 1 м³):** 8-10 г хлорного валяна або 4-5 г ДТС-ТК.
- **Відведення:** у разі відсутності каналізації встановлюються фекальні баки або виводи сміття для нечистот.

11 РАДІАЦІЙНА БЕЗПЕКА ТА КОНТРОЛЬ

Балансоутримувач забезпечує інструментальний контроль іонізуючого випромінювання.

Прилади: дозиметри-радіометри та індивідуальні вимірювачі.

Алгоритм: вимірювання фону проводиться ззовні та всередині споруди. У разі перевищення норми – негайна дезактивація. Утримання: прилади мають проходити регулярну державну повірку та зберігатися в сухих місцях.

12 ОРЕНДА ТА ВИКОРИСТАННЯ В МИРНИЙ ЧАС

Площа: орендар може використовувати не більше 50% місткості. **ЗАБОРОНА ОРЕНДИ:** Пункти управління, сховища об'єктів підвищеної небезпечності та критичної інфраструктури 1-2 категорії. **Правила 24 год:** забрання приладів на підтримку доби при режимі готовності (при відмові – несанкціонований доступ).

13 ОБОВ'ЯЗКОВА ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Вивішуються в приміщенні:

- Опис обладнання та майна, план (схема) споруди, правила поведінки (при входу).
- Інструкція з пожежної безпеки, провітрювання, експлуатації майна, ДЕС (за наявності), обладнання.
- Експлуатаційні схеми мереж (вода, каналізація, світло).

У командира / відповідальної особи:

- Схеми інженерних мереж, план повсякденної у готовності, схема оповіщення.
- Список особового складу та обов'язки, інструкція із зб.
- Журнал обліку ДЕС, формуляри ФВА, журнал якості ФП, прилади, аналізи води (за наявності відгалевого обладнання).

У факція з ЦЗ / Балансоутримувача:

- Паспорти ЗСЦЗ (у факція з ЦЗ).
- Проектна документація, технічний паспорт, Журнал перевірок (у балансоутримувача).

ПАМ'ЯТАЙ ПЕРЕВІРИТИ УТРИМУЙ У ГОТОВНОСТІ!

ІІІ. СПОРУДА ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

ДСНС УКРАЇНИ

СПОРУДА ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАЛАНСОУТРИМУВАЧА

РЕКОМЕНДОВАНО ДЛЯ БАЛАНСОУТРИМУВАННЯ УСІХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ НАЛЕЖНОЇ УПРАВЛІННЯ СХОВИЩ – СТРАТЕГІЧНЕ ЗАВДАННЯ, ЩО ГРАНТИРУЄ ЗАХИСТ ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ І УРАЗІ НЕОЗВІЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ. ЗАСІСОВУВАННЯ ЗЕРОМАСОВОГО ПРАЖИЩА АБО ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.

1. ВИЗНАЧЕННЯ

СПОРУДА ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ (СПП) – будівлі, споруди чи їх окремі частини, призначені для використання за основним функціональним призначенням з метою забезпечення суспільних або господарських потреб, а також мають відповідні захисні властивості та спроектовані, побудовані або пристосовані таким чином, щоб забезпечити умови для тимчасового перебування людей у разі виникнення небезпек їх життя та здоров'я під час надзвичайних ситуацій, воєнних (бойових) дій та терористичних актів.

ОБОВ'ЯЗКОВОМУ УКРИТТЮ ПІДЛЯГАЮТЬ:

населення, яке підлягає укриттю в захисних спорудах цивільного захисту, крім тих категорій населення, які підлягають укриттю в захисних спорудах, що мають перебувати в постійній готовності до використання за призначенням.

Майнові обмеження: Приватизація (відчуження) СПП державної та комунальної власності здійснюється виключно за умови безумовного збереження їх функціонального призначення для укриття населення.

2. ЕКСПЛУАТАЦІЯ, ЗАБОРОНИ ТА МАРКУВАННЯ МЕРЕЖ

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО:

- порушення герметизації та гідроізоляції — для СПП із захисними властивостями сховищ;
- зберігати вибухонебезпечні, легкозаймисті, небезпечні хімічні та радіоактивні речовини;
- захаращення входів, аварійних виходів та основних приміщень;
- погіршувати захисні властивості;
- демонтувати передбачене проектом інженерне обладнання;
- встановлювати додаткові отвори в конструкціях, якщо це знижує захисні властивості;
- застосовувати горючі синтетичні матеріали для оздоблення;
- встановлювати обладнання, не передбачене проектною документацією.

КОДУВАЛЬНА КАРТА КОЛОРІВ ІНЖЕНЕРНИХ МЕРЕЖ:

Тип комунікації	Колір
Повітроводи чистої вентиляції (Режим I)	☐ Білий
Повітроводи фільтровентиляції (Режим II)	☐ Жовтий
Повітроводи ізоляції з регенерацією (Режим III)	☐ Рожевий
Водопостачання (крім протипожежного)	☐ Зелений
Протипожежне водопостачання та автоматика	☐ Червоний
Опалення та мастилоріводів ДЕС	☐ Коричневий
Електропроводка та каналізація	☐ Чорний

* На оцинкованих/нержавіючих трубах наносяться кольорові стрілки.

3. ТЕМПЕРАТУРА, ВОЛОГІСТЬ ТА ВЕНТИЛЯЦІЯ

Нормативи: вологість – 70%. Температура: у мирний час – +10°C, у готовності – +17°C.

Підбір повітря: надмірний тиск – 50 Па (перевірка тьгянолапороміром).

Фільтри (ФП-100/200): Термін 8-20 років. ФП-300: То щоріку після 10 років, перевірка раз на 3 роки.

Тест цілісності: перевірка одоратом (етилмеркаптаном). Запах всередині – негайна заміна фільтрів.

4. ТЕХНІЧНЕ ОБСЛУГОВУВАННЯ (ТО) СПЕЦОБЛАДНАННЯ

Щоквартально: огляд й актування. **Щоріку:** перевірка герметичності.

- **ТО-1 (Місяць):** зовнішній огляд, контроль мастила ДЕС.
- **ТО-2 (Квартал):** випробування обладнання у роботі.
- **ТО-3 (Півріччя/Рік):** контроль мастила ЕРВ, заміна сальників.
- **ТО-4 (2-3 роки):** перебірання вузлів, усунення складових, фарбування.
- **ТО-5 (6-10 років):** Повне перебірання, заміна складових вузлів.

Фарбування: клеєфарбування – 1 раз/3 роки | Масляне – 1 раз/5 років.

Перевірка КНТ: методом «спросівчування».

5. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

- Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI;
- ПКМУ від 10.03.2017 № 138 «Деякі питання використання захисних споруд цивільного захисту»;
- Наказ МВС України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог щодо утримання, обслуговування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, здійснення обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, визначення критеріїв неможливості подальшого утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, оформлення документів, що підтверджують таку неможливість»;
- ДВН В.2.2-5-2023 «Захисні споруди цивільного захисту».

6. ПОЗНАЧЕННЯ ТА ДОСТУП

- **Табличка біля входу (50х80 см):** № сховища, власник, контакти відповідального, місце знаходження ключів. Вгору — міжнародний знак ЦО (блакитний трикутник на помаранчевому тлі – 100х100 мм).
- **Покажки руху:** напис «Місце укриття» + відстань (напр. «100 м»). Освітлення у нічний час.
- **Ключі (2 комплекти):** №1 — у відповідального, №2 (опечатаний) — у чергової цілодобової зміни.
- **Безбар'єрність & Доступ:** пандуси/підйомники, санвузли для маломобільних груп населення.
- Взимку — негатиє оціщення від снігу/льоду.

Зниження захисних властивостей та порушення герметичності (для СПП із захисними властивостями сховища) СУБ'ЄКТО ЗАБОРОНЕНО

7. УТРИМАННЯ ЗАХИСНИХ ПРИСТРОЇВ ТА ГЕРМЕТИЗАЦІЇ

Утримання затворів: відчинені, на дерев'яних клинках, під екранами. Маркування «Закр./Відкр.».

Уцілювачі: фарбувати гуку ЗАБОРОНЕНО. Заміна щ 3 р. (клей №88). Задрозівання на 8-10 год. Крейдювий відбиток – 5 мм. **Захисні секції (МЗС, УЗС):** Кут полостей 45° (досіку). Змащування ігольним мастилом 2 рази на рік (взимку/осінь).

8. ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА РЕЗЕРВНЕ ЖИВЛЕННЯ

- **Перевірка законсервованої ДЕС:** 1 раз на 3 міс. (пуск 1.5-3 год під навантаженням 50%).
- **Розконсервована ДЕС:** щотижня (30 хв, 30% навантаження).
- **Палиний режим:** дозволено зберігання до 1.5 куб. м палива (під житловими будинками — не більше 1 куб. м).
- **Температура в АКМ:** мацнал +16...+35°C. Нагрів двигуна – 55°C. Запас ПММ 1 ± 5 м³ (у житлових 1 ± 2 м³).
- **Генератори та ПММ:** ЗАБОРОНЕНО ставити генератори в зонах укриття людей (лише зовні або в окремому приміщенні) АКБ заряджати тільки за межами укриття.
- **Електробезпека:** напруги – «~230 В» на розетках. Розливи пального прибирати ВІКЛОЧНО піскомі!

9. ВОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ

- **Норма:** 2 л питної води / особа / доба. Баки водо, ізольовані, з люками.
- **Знезараження (на 1 м³):** 8-10 г хлорного вална або 4-5 г ДТС-ГК.
- **Виділення:** у разі відсутності каналізації встановлюються фекальні баки або вносіння сміття для нечистот.

10. АЛГОРИТМ ПРИВЕДЕННЯ ПРУ В ГОТОВІСТЬ ЗА 24 ГОДИНИ

1. Розконсервація: відкрита, запуск ДЕС, перевірка мереж.
2. Герметизація: закладання віконних та технологічних отворів, що виступають над землею, цеглою або мішками з піском.
3. Підготовка входів: розчищення підходів, встановлення світлових покажків «Вхід».
4. Санітарія & Вода: провітрювання, дезінфекція, заповнення баків.
5. Обладнання: встановлення нар (1 на 4-6 осіб) та лав.
6. Медична: укомплектування аптечками (1 на 100-150 осіб) та ношами.
7. Вивіщення: вивіщення майна (вільно – 50% площі).
8. Розгортання: організація постів формування цивільного захисту.

11. ОРЕНДА ТА ВИКОРИСТАННЯ В МИРНИЙ ЧАС

Площа: оренда може використовуватися не більше 50% місткості. **ЗАБОРОНА ОРЕНДИ:** пункти управління, сховища об'єктів підвищеної небезпечності та критичної інфраструктури 1-2 категорій.

Правило 24 години: Звілнення приміщення протексом доби при режимі готовності (при відмові – несанкціонований доступ).

12. ОВОВ'ЯЗКОВА ДОКУМЕНТАЦІЯ ТА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Випишується в приміщенні:

- Опис майна, план (схема) споруди, правила поведінки, інструкція з експлуатації майна (при водо).
- Інструкції: пожежна безпека, провітрювання, експлуатація ДЕС та обладнання.
- Експлуатаційні схеми мереж (вода, каналізація, світло).
- Порядок перевірки на герметичність (якщо СПП має властивості сховища).
- У командира / відповідальної особи:**
 - Схеми мереж, план приваєдення у готовність, схема оповіщення, список та особисті особового складу, інструкція із ЗЗ.
 - Документація на спецобладнання (журнал ДЕС, формуляри ФВА, журнал ОП, аналіз водо, довідка про герметичність — за наявності).
- У фашіа із ЦЗ / балансоутримувача:**
 - Паспорт СПП (у фашіа із ЦЗ).
 - Проектна документація, технічний паспорт, Журнал перевірки (у балансоутримувача).

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАЛАНСОУТРИМУВАЧА — ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ!

ПАМ'ЯТКА ПЕРЕВІРКИ: УТРИМУЙ У ГОТОВНОСТІ!

IV. НАЙПРОСТІШЕ УКРИТТЯ

ДСНС УКРАЇНИ

НАЙПРОСТІШЕ УКРИТТЯ

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАЛАНСОУТРИМУВАЧА

РЕКОМЕНДОВАНО ДЛЯ БАЛАНСОУТРИМУВАЧІ УСІХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ НАЛЕЖНО УТРИМАННЯ СХОВИЩ – СТРАТЕГІЧНЕ ЗАВДАННЯ, ЩО ГАРАНТУЄ ЗАХИСТ ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ У РАЗІ НЕОБЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ. ЗАСВОЄВАННЯ ЗЕРОМАСОВОГО УВАНЖЕННЯ АБО ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.

1. ВИЗНАЧЕННЯ

НАЙПРОСТІШЕ УКРИТТЯ (НУ) – цокольні або підвальні приміщення, інші споруди підземного простору, в яких створені умови для тимчасового перебування людей **(не менше 48 год.)** у разі виникнення небезпечних життю та здоров'ю з метою зменшення прямої дії зважених засобів ураження під час воєнних (бойових) дій та / або терористичних актів.

ОБОВ'ЯЗКОВОМУ УКРИТТЮ ПІДЛЯГАЮТЬ:

населення виключно в умовах тимчасової недостатності інших об'єктів фонду захисних споруд в особливий період.

НУ використовуються для укриття населення виключно в умовах тимчасової недостатності інших об'єктів фонду в особливий період. Першим етапом оперативного порятунку є забезпечення візуальної доступності та безперешкодного входу до споруди.

2. ПОЗНАЧЕННЯ ТА ДОСТУП

- Табличка біля входу (50х60 см):** № сховища, власник, контакти відповідального, місце знаходження ключів. Вгори — міжнародний знак ЗС (блакитний трикутник на помаранчевому тлі $\approx 100 \times 100$ мм).
- Покажички руку:** напис «Місце укриття» + відстань (напр. «100 м»).
- Освітлення** у нічний час.
- Ключі (2 комплекти):** №1 — у відповідального, №2 (опечатаний) — у чергової цілодобової зміни.
- Безбар'єрність & Доступ:** Пандуси/підйомники. Взимку — негачі очищення від снігу/льоду.

**Зниження захисних властивостей
вУВЕРЕ НАЗЕРЕННІ**

2. ЕКСПЛУАТАЦІЯ, ЗАБОРОНИ ТА МАРКУВАННЯ МЕРЕЖ

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО:

- зберігати вибухонебезпечні, легкозаймисті, небезпечні хімічні та радіоактивні речовини;
- зажарювання входів, аварійних виходів та основних приміщень;
- погіршувати захисні властивості;
- застосовувати горючі синтетичні матеріали для оздоблення;

КОДУВАЛЬНА КАРТА КОЛЬОРІВ ІНЖЕНЕРНИХ МЕРЕЖ:

Тип комунікації	Колір
Водопостачання (крім протилежного)	Зелений
Повітроводи чистої вентиляції	Білий
Опалення та мастиловоди ДЕС	Коричневий
Електропроводка та каналізація	Чорний

3. ТЕМПЕРАТУРА, ВОЛОГІСТЬ ТА ВЕНТИЛЯЦІЯ

Нормативи: Вологість $\geq 70\%$. Температура: у мирний час $\geq +10^{\circ}\text{C}$, у готовності $\geq +17^{\circ}\text{C}$.

Перевірка конденсату: скляна пляшка з водою, винесена назовні: якщо кріється росаю — провітрювання заборонено!

Вентиляція: обов'язкове сезонне провітрювання. Для об'єктів масового перебування людей обов'язково примусова вентиляція (електропривод вентилятори — ЕРВ).

4. РЕГЛАМЕНТ ТЕХНІЧНИХ ОГЛЯДІВ ТА РЕМОНТНИХ РОБІТ

Для запобігання деградації споруди встановлюється такий графік:

- Періодичні огляди (квартал) — результати обов'язково заносяться до Журналу періодичного огляду зі складанням акта.
- Поточний ремонт: здійснюється без припинення експлуатації споруди.
- Терміни фарбування: клеєве або вапняне — раз на 3 роки; масляне — раз на 5 років.

5. ОБОВ'ЯЗКОВА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Вивішуються в приміщенні:

- Опис обладнання та майна (при ході).
- Правила поведінки, інструкція з експлуатації майна, інструкція з пожежної безпеки, інструкція з провітрювання.
- Інструкція з експлуатації ДЕС / обладнання (за наявності).
- Експлуатаційні схеми мереж (вода, каналізація, світло).

У відповідальності особи:

- Схеми зонізації та внутрішніх інженерних мереж.

У балансоутримувача:

- Журнал перевірки об'єкта.

6. НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

- Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI;
- ПКМУ від 10.03.2017 № 138 «Дев'ять питань використання захисних споруд цивільного захисту»;
- Наказ МВС України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог щодо утримання, облаштування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, здійснення обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, визначення критеріїв неможливості подальшого утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, оформлення документів, що підтверджують таку неможливість»
- ДЕН 8.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту».

8. ЗАХИСНЕ ОБЛАШТУВАННЯ ВІКОННИХ ПРОРІЗІВ

Зміцнення конструкцій, що виступають над поверхню землі, є життєво необхідним для захисту від ударної хвилі та уламків. Балансоутримувач зобов'язаний забезпечити негайне закладання віконних прорізів протягом 24 годин з моменту отримання сигналу.

Дозволені засоби: стаціонарні металеві ставні та захисні жалюзі. **Спеціальні виробы для закладання:** бетонні блоки, цегла, м'яшки з піском (у разі використання тимчасових засобів). Монтаж має проводитися максимально оперативно для забезпечення герметизації периметра.

9. ЕЛЕКТРОТЕХНІЧНЕ ОБЛАДНАННЯ ТА РЕЗЕРВНЕ ЖИВЛЕННЯ

- Освітлення та заземлення:** **ЗАБОРОНЕНО:** тимчасова електропроводка, неізоляційні лампи розжарювання, люмінесцентні лампи.
- Все обладнання **обов'язково** заземлюється.
- Маркування:** на розетках — напруга (« ≈ 230 В», «400 В»), на мережах — «Радио»/«Телефон». Труби проводки — чорні.
- Генератори та АКБ:** **ЗАБОРОНЕНО** ставити генератори в зонах укриття людей (лише зони або в окремому приміщенні); АКБ заряджати тільки за межами укриття.

10. ВИМОГИ ДО ОБЛАШТУВАННЯ (ПРИСТОСОВУВАННЯ) НАЙПРОСТІШІХ УКРИТТІВ

Найпростіше укриття, крім тих, що розміщені в підземних переходах між станціями (транспортні, станції метрополітену), тунелях (станції метрополітену, автодорожні, магістральні, пішохідні), **мають бути облаштовані (приспосовані) для потреб населення:**

- місцями для сидіння;
- електропостачанням з освітленням та, за можливості, резервним;
- примусовою припливною вентиляцією з електроприводом та витяжною вентиляцією в закритих приміщеннях НУ, які є об'єктами з масовим перебуванням людей.

Найпростіше укриття також можуть забезпечуватися:

- водопостачанням або сміттями з питною (2 л на добу на 1 особу) та технічною водою;
- каналізацією або ємностями для нечистот, що щільно закриваються, мобільними санітарними приладами;
- резервним джерелом електроживлення;
- засобами надання першої домедичної допомоги;
- резервним джерелом водопостачання;
- засобами зв'язку і оповіщення;
- шанцевим інструментом.

11. АЛГОРИТМ ПРИВЕДЕННЯ В ГОТОВІСТЬ ЗА 24 ГОДИНИ

- Збільшення приміщення:** припинити оренду та господарську діяльність, винести зайве майно. Договір оренди приміщення НУ державної/ комунальної власності розривається в односторонньому порядку з повідомленням за 24 години. **ВАЖЛИВО:** у разі відсутності орендаря або його відмови збільшити приміщення, закон дозволяє несанкціонований доступ для приведення укриття у готовність.
- Підготовка периметра:** розкрити всі ходи, забезпечити закладання віконних отворів.
- Санітарна підготовка:** провітрити та дезінфікувати приміщення, встановити лавки для сидіння.
- Комплектація обладнання:** встановити репродуктори, забезпечити запас води та аптечки.
- Шанцевий інструмент (обов'язковий мінімум):** лопати штикові — не менше 6 шт; лопати совкові — не менше 6 шт; сокири теслярські — не менше 2 шт; лопи звичайні — не менше 4 шт.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАЛАНСОУТРИМУВАЧА — ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ!

ПАМ'ЯТАЙ! ПЕРЕВІРЬ! УТРИМУЙ У ГОТОВНОСТІ!

V. ПЕРВИННЕ (МОБІЛЬНЕ) УКРИТТЯ

ДСНС УКРАЇНИ

ПЕРВИННЕ (МОБІЛЬНЕ) УКРИТТЯ

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАЛАНСОУТРИМУВАЧА

РЕКОМЕНДОВАНО ДЛЯ БАЛАНСОУТРИМУВАННЯ УСІХ ФОРМ ВЛАСНОСТІ НАЛЕЖНО УТРИМАННЯ ХОРОЩО — СТРАТЕННЕ ЗВАННЯ, ЩО ГАРАНТУЄ ЗАХИСТ ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ У РАЗІ НЕОЗВІЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ. ЗАСВОЄВАННЯ ЗЕРКАЛОВОГО УКРИТТЯ 450 ВЕДЕННЯ БОЙОВИХ ДІЙ.

1 ВИЗНАЧЕННЯ

ПЕРВИННЕ (МОБІЛЬНЕ) УКРИТТЯ (ПМУ) — технічні вироби, у тому числі блок-модульного типу, призначені для короткострокового (до 4 год) захисту населення на місцевості шляхом зменшення прямої дії звичайних засобів ураження під час воєнних (бойових) дій.

ОБОВ'ЯЗКОВОМУ УКРИТТЮ ПІДЛЯГАЮТЬ:

населення, яке перебуває у місцях можливого зкупчення людей на місцевості (на зупинках транспорту, в парках, місцях відпочинку тощо) в особливий період.

2 ЕКСПЛУАТАЦІЙНІ ВИМОГИ ТА РЕЖИМИ ЗАБОРОНИ

КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЕНО:

- зберігати вибухонебезпечні, легкозаймисті, небезпечні хімічні та радіоактивні речовини;
- зажарювати виходи, аварійні виходи та основних приміщень;
- погіршувати захисні властивості;
- застосовувати горючі синтетичні матеріали для оздоблення;
- використання паливних генераторів: розміщення та робота генераторів на паливі всередині ПМУ суворо заборонена.

Обов'язки з утримання:

Балансоутримувач забезпечує постійну чистоту всіх поверхонь, очищення підлоги від сміття, снігу та льоду, а також справність первинних засобів пожежогашіння.

Маркування інженерних мереж:

У разі наявності комунікацій, вони ПОВИННІ бути позначені згідно зі стандартами:

КОДУВАЛЬНА КАРТА КОЛЬОРІВ ІНЖЕНЕРНИХ МЕРЕЖ:

Тип комунікації	Колір
Повітряні чисті вентиляції (Режим I)	Білий
Повітряні фільтровентиляції (Режим II)	Жовтий
Повітряні ізоляції з регенерацією (Режим III)	Рожевий
Водопостачання (крім протипожежного)	Зелений
Протипожежне водопостачання та автоматика	Червоний
Опалення та мастилопроводів ДЭС	Коричневий
Електропроводів та каналізація	Чорний

3 КОНСТРУКТИВНА ЦІЛІСНІСТЬ ТА ТЕХНІЧНИЙ НАГЛЯД

Захисний коефіцієнт ПМУ забезпечується виключно цілісністю його огорожувальних конструкцій.

Параметри контролю:

- Моніторинг поверхонь:** неприпустима наявність наскрізних отворів, тріщин або відшарування бетону, що знижують несучу здатність модуля.
- Захисні пристрої:** перевіряти підлягають усі вихідні двері, віконнічі та захисні пристрої на технологічних отворах (якщо вони передбачені конструкцією). Вони мають щільно прилягати до комінга.
- Металеві елементи:** обов'язково перевіряти на відсутність корозії підлягають вузли кріплення модуля до фундаменту або основи, оскільки їх руйнування загрожують стійкості конструкції під час вибухової хвилі.

4 ОБОВ'ЯЗКОВА ДОКУМЕНТАЦІЯ

Вивішуються в приміщенні:

- Опис обладнання та майна (при виході).
- Правила поведінки (при виході).
- Інструкція щодо порядку експлуатації об'єкта та майна.
- План (схема) споруди із зазначенням місць для сидіння та шляхів евакуації.

У балансоутримувача:

- Декларація відповідності ПМУ (як для сертифікованого технічного виробу).
- Журнал перевірки об'єкта.

5 НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА

- Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-УІ;
- ПКМУ від 10.03.2017 № 138 «Деякі питання використання захисних споруд цивільного захисту»;
- Наказ МВС України від 09.07.2018 № 579 «Про затвердження вимог щодо утримання, облаштування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, здійснення обліку фонду захисних споруд цивільного захисту, визначення критеріїв неможливості подальшого утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, оформлення документів, що підтверджують таку неможливість»
- ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту».

6 ПОЗНАЧЕННЯ ТА ДОСТУП

- Табличка біля входу (50х80 см):** № сховища, власник, контакти відповідального, місце знаходження ключів. Грої — міжнародний знак ЦО (блакитний трикутник на помаранчевому тлі $\geq 100 \times 100$ мм).
- Покажники руху:** напис «Місце укриття» + відстань (напр. «100 м»). Освітлення у нічний час.
- Ключі (2 комплекти):** №1 — у відповідального, №2 (опечатаний) — у чергової цілодобової зміни.
- Безбар'єрність & Доступ:** пандуси/підйомники. Взимку — негайне очищення від снігу/льоду.

Зниження захисних властивостей
СУВОРО ЗАБОРОНЕНО!

7 ІНЖЕНЕРНО-ТЕХНІЧНІ ВИМОГИ ДО ОБЛАШТУВАННЯ

Грунтові умови: відсутність високосхилих ґрунтових вод (щоб уникнути підтоплення чи просідання) та відсутність підземних інженерних мереж (газопровідів, високовольтних кабелів, водопроводів, теплотрас) безпосередньо під модулем.

Безпечна відстань: встановлюється на відстані від навколишніх будівель не меншій за висоту цих будівель (або не менше їхньої висоти), щоб у разі руйнування споруди виходи з модуля не були завалені уламками.

Радіус пішої доступності: не більше 500 метрів від місць постійного перебування людей (час добігання — до 3-5 хвилин).

Під'їзні шляхи: наявність вільних шляхів для проїзду важкої автотранспортної техніки та вантажівок під час монтажу та обслуговування.

Оперативність зведення:

Безпосередній кран-монтаж готових залізобетонних модулів на підготовлену основу займає від 3 до 12 днів, а повний цикл підключення мереж та облаштування — 1-2 дні.

Сертифікація: конструкція модуля повинна мати підтверджені розрахунками/сертифікатом захисні властивості (розрахуноків надлишкової тиску вибухової хвилі та коефіцієнт послаблення радіації).

Входи та виходи: наявність не менше двох виходів (один із яких може бути аварійним люком/виходом). Вхідні отвори захищаються посиленими дверима чи екрануваннями захисними стінами (уповноваженими уламків). **Вентиляція:** природна або примусова (механічна) припливно-витяжна вентиляція. Вентиляційні канали зовні оснащуються захисними заслінками чи клапанами від уламків та вибухової хвилі.

Електропостачання та освітлення: основне (від мережі) та обов'язкове аварійне/резервне освітлення (аккумулятори світельних, автономні ліхтарі).

За можливості передбачити мобільний санітарний прилад (біотуалет) для забезпечення санітарних потреб у разі тривалого перебування людей

8 АЛГОРИТМ ПРИВЕДЕННЯ ПРУ В ГОТОВНІСТЬ ЗА 24 ГОДИНИ

Алгоритм дій відповідальних осіб:

- Забезпечення доступу:** розкрити всі входи, перевірити вільний хід дверей та механізми закривання.
- Технологічна ізоляція:** виконати закриття (заарядження) технологічних отворів, передбачених планом приведення в готовність.
- Санітарна підготовка:** винести сторонні предмети, провітрити приміщення.
- Маркування:** встановити показники руху до ПМУ та увімкнути світловий сигнал «Вхід».
- Оснащення:** встановити місця для сидіння (лавки). Розмістити аптечки та вогнегасники. Забезпечити запас питної води у ємностях (з розрахунку не менше 2 л на особу). Внести шапцевий інструмент (лопати, лопи, сокири).
- Зв'язок:** Перевірити та підключити засоби оповіщення (радіоприймачі, гучномовці).

9 ОЦІНКА СТАНУ ГОТОВНОСТІ ТА КРИТЕРІЇ НЕПРИДАТНОСТІ

Оцінка стану ПМУ проводиться за бінарною системою: «готове (рекомендоване)» або «неготове (не рекомендоване)». ПМУ визнається неготовим до використання у разі виявлення хоча б одного з таких факторів:

- Руйнування конструкцій:** пошкодження, що знижують несучу спроможність модуля.
- Наскрізьні отвори:** наявність незахищених отворів у зовнішніх стінах або перекриттях.
- Віконні протязи:** наявність вікон, не забезпечених штатними елементами захисту (ставнями, жалюзі).
- Затоплення:** наявність води або критичне підтоплення приміщення, що робить перебування людей неможливим за санітарними нормами.
- Небезпечні речовини:** зберігання всередині вибухонебезпечних, токсичних або легкозаймистих матеріалів.

Виявлення хоча б одного з цих факторів потребує негайного виведення ПМУ з експлуатації до повного усунення дефектів.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАЛАНСОУТРИМУВАЧА — ЖИТТЯ ЛЮДЕЙ!

ПАМ'ЯТАЙ! ПЕРЕВІРЬТИ УТРИМУЙ У ГОТОВНОСТІ!

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року;
2. Кодекс цивільного захисту України від 2 жовтня 2012 року № 5403-VI
3. Порядок створення, утримання фонду захисних споруд цивільного захисту, включення об'єктів до складу та виключення таких об'єктів з фонду захисних споруд цивільного захисту та ведення його обліку, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. № 138 «Деякі питання використання об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту»;
4. Порядок використання у мирний час захисних споруд цивільного захисту для господарських, культурних і побутових потреб, затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. № 138 «Деякі питання використання об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту»;
5. Типовий договір оренди захисних споруд цивільного захисту затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 10 березня 2017 р. № 138 «Деякі питання використання об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту»;
6. Вимоги щодо утримання, облаштування та експлуатації об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту, затверджені наказом Міністерства внутрішніх справ України від 09.07.2018 № 579;
7. ДБН В.2.2-5:2023 «Захисні споруди цивільного захисту», затверджений наказом Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України від 10.08.2023 року № 702.

**І.В. Сенчишена, С.А. Шмига, І.П. Левчук, О.К. Беспалько, Є.Т. Піндус,
О.С. Павлова, К.І. Язєв, О.Ф. Пархомей, А.В. Павук, Н.В. Королюк,
О.В. Ткач, М.П. Федоренко**

ОБ'ЄКТИ ФОНДУ ЗАХИСНИХ СПОРУД ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

ПАМ'ЯТКИ

(для балансоутримувачів об'єктів фонду захисних споруд цивільного захисту)